

СРПСКА СТРАНКА ЗАВЕШНИЦИ

Теразије 38

11 000 Београд

ПРИМЕДБЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦРТ ЗАКОНА О ИСТОПОЛНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог Владе Републике Србије објавило је 04. марта 2021. године на порталу е-управа позив на јавну расправу о Нацрту Закона о истополним заједницама. У позиву Министарства се наводи да је предмет јавне расправе *текст предлога Нацрта закона о истополним заједницама* у чијој изради су коришћени најбољи примери упоредноправних решења. Српска странка Заветници као регистровани политички субјекат и активни учесник јавног и политичког живота у Републици Србији у предметном допису износи своје примедбе, коментаре и сугестије на предложена решења за Закон о истополним заједницама.

I. ОПШТА РАЗМАТРАЊА

У Републици Србији брак је **уставна категорија**. Највиши правни акт у **члану 62** пружа правни основ за регулисање брачне и ванбрачне заједнице и њихових правних последица и ове животне заједнице ограничава на заједнице две особе различитог пола. Српски уставотворац је највишим правним актом афирмисао традиционалну концепцију брака као животне заједнице мушкарца и жене, чији је смисао у оснивању породице. Брак је цивилизацијска тековина, у српском народу поштована као историјски утемељена друштвена институција и најважнија животна заједница мушкарца и жене, која има свој историјски континуитет и која пружа институционални оквир за развој породичних односа. Такво разумевање брака је и данас већински прихваћено међу грађанима Републике Србије. Брак и породица су управо из наведених разлога и заштићени на највишем нивоу, чиме се гарантује њихова трајност и неповредивост.

Уставној концепцији брака следи и Породични законик Републике Србије који у **члану 3** брак дефинише као **законом уређену животну заједницу мушкарца и**

жене. Примери из упоредне праксе нам показују да се иста дефиниција брака и његова уставна заштита примењују и у многим европским државама, као што су Украјина, Белорусија, Молдавија, Црна Гора, Русија, Грузија, Албанија, Турска, али и у земљама чланицама ЕУ попут Бугарске, Румуније, Италије, Грчке, Мађарске, Литваније, Летоније, Естоније, Пољске, Словачке, Чешке, Хрватске, Кипра и Словеније. Примера ради, у Породичном закону Словеније, који је усвојен 2015. године, непосредно након одржаног референдума на којем су грађани одбацили предлог легализације истополних бракова, изричито пише да је брак животна заједница мушкарца и жене, чији је смисао у заснивању породице и породичних односа. У Уставу Мађарске се експлицитно наводи да су породични односи *засновани искључиво на брачној заједници мушкарца и жене* и да породица представља *основ за опстанак* мађарске нације. Устав Италије штити породицу као *природну заједницу, засновану на браку*. У 14 америчких савезних држава брак се на уставној разини дефинише као животна заједница мушкарца и жене. Актуелни подаци указују да од 193 земље чланице УН само 29 земаља признаје геј бракове, док 85% њих брак ограничава на заједницу особа различитог пола. У тим се земљама заједница истополних партнера регулише посебним законом и на тај начин она се јасно разграничава од правног појма и положаја брака.

Неприкосновену и централну улогу брака и породичних односа у друштву афирмишу и многи мултилатерални, **међународно обавезујући** споразуми, који налажу Србији да осигура њихову адекватну законску заштиту. То произилази већ из члана 16 Опште декларације УН о људским правима у којем се каже да је право на породицу *основно људско право*. Обавеза државе да штити институцију брака и породице конкретизује се и у одредбама Међународног пакта о грађанским и политичким правима где се каже да је породица природни и основни саставни део друштва и да има право на посебну заштиту друштва и државе, да се право на склапање брака и оснивање породице признаје човеку и жени када су дорасли за женидбу (члан 23 поменутог акта). Сличну дужност државе прописује и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (члан 10).

Надаље, у Конвенцији Савета Европе о људским правима се истиче да мушкарци и жене одговарајућег узраста имају право да ступају у брак и заснивају породицу у складу са унутрашњим законима који уређују вршење овог права. Како је то Европска комисија, а касније и Европски суд за људска права, поменула више пута, уживање у узајамном друштву између *родитеља и деце* представља *основни елемент породичног живота*. У Повељи Европске уније о основним правима се каже да се право на склапање брака и право на заснивање породице јемче у складу са законима држава чланица који уређују уживање тих права.

Са тим у вези треба посебно истаћи да ниједан међународни документ не обавезује Србију да прихвати другачију уставну дефиницију брака и легализује истополне бракове. Таква обавеза није изричито записана ни у Конвенцији Савета Европе о људским правима. Напротив, Суд за људска права у Стразбуру у више наврата је истакао да државе чланице Савета Европе **нису у обавези** да омогуће истополним паровима право на закључивање брака. Суд је само констатовао

могућност сваке државе да законски регулише положај истополних особа уколико процени да таква потреба постоји. Суд притом није затражио да статус истополних партнерстава буде изједначен са брачном заједницом. Такав став недвосмислено произилази из одлуке Суда у случају *Valianatos* против Грчке из 2013. године у ком је закључено да државе чланице Савета Европе *нису обавезне* да уведу регистрована партнерства, али ако то учине, нема оправдања да искључе истополне партнере. Такође, и у случају *Schalk and Kopf* против Аустрије из 2010. године Суд је јасно истакао право сваке државе да самостално дефинише институцију брака, *уважавајући при том схватање брака, које већински преовладава у једном друштву и имајући у виду његову традиционалну, породичну, социјалну и културолошку димензију*. На сличну констатацију наилазимо и у случају *Chapin and Charpentier* из 2016. године где је Суд јасно рекао да држава не поступа дискриминаторно ако брак резервише за мушкарца и жену. Европски суд је у пресуди *Oliari* против Италије из 2015. године грађанску заједницу односно *регистровано партнерство* навео као најпримеренији начин правног признања истополне заједнице. У предметима *Draper* из 1980. године, *Lindsay* из 1986. године и *Cossey* из 1990. године Суд је недвосмислено потврдио да Европска конвенција о људским правима штити и афирмише традиционални облик брачне заједнице као заједнице мушкарца и жене.

На основу судске праксе Суда у Стразбуру могуће је закључити да су државе чланице Савета Европе сходно члановима 8, 12 и 14 Конвенције о људским правима у потпуности слободне у одлуци да институцију брака ограниче на парове различите сексуалне оријентације. Следећи тај принцип чак 27 европских земаља чланица Савета Европе у свом законодавству прави јасну разлику између брака и истополне заједнице (међу њима и чланице ЕУ Чешка, Словенија, Словачка, Италија, Хрватска, Бугарска, Румунија, Кипар, Естонија, Грчка, Мађарска, Литванија, Летонија и Пољска).

Неопходно је напоменути да је различито третирање истополних заједница у односу на брак оправдано и са аспекта општег уставног начела о **једнакости пред законом**. Овај принцип налаже, да је једнаке правне положаје неопходно вредновати једнако, а различите различито. Европски суд за људска права је у више наврата истакао да се *партнери у истополној заједници не налазе у упоредивој односно битно сличној ситуацији са брачним супружницима*. На тај је начин оправдан и различит законски третман тих заједница. То јасно произилази и из новије судске праксе Суда у Стразбуру као што је случај *Gas and Dubois* против Француске из 2012. године. Већ из саме уставне дефиниције брака и ванбрачне заједнице у Републици Србији проистиче да је у питању посебан правни положај који се од истополних заједница разликује по томе да га сачињавају две особе различитог пола. Неспорно је да Устав Србије као и горе поменути обавезујући међународни документи појам породице везују за институцију брака. Стога је неупитна намера уставотворца да посебну правну заштиту обезбеди само брачној и ванбрачној заједници као темељу породичних односа. Устав не помиње истополне заједнице нити предвиђа да се ти облици заједничког живота правно заштите и регулишу на исти начин као брак. На основу тога могуће је закључити да Устав не забрањује постојање истополних заједница

нити спречава законодавца, да законски регулише њихов положај и међусобне односе истополних партнера, али налаже јасну обавезу надлежним државним институцијама да приликом регулисања положаја истополних заједница **не задиру** у уставно дефинисан положај брака. Другим речима, законодавац не сме да тежи таквим законским решењима која би изједначила положај партнера у истополним заједницама са положајем брачних супружника. Уставна обавеза законодавца је да направи јасну дистинкцију између брака и истополних заједница и да избегне она законска решења која би довела до њиховог прекривања односно која би изједначавањем брака и истополних заједница у погледу њихове процедуре склапања и њихових правних последица нарушила уставну дефиницију брака и обесмислила његову правну, социјалну и породичну улогу у друштву. Ослонац за овакво тумачење налазимо и у одлуци Уставног суда Србије *ИУ-374/2005* од 22. јула 2010 године којом је одбијен предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 4. став 1. Породичног закона, који је поднет са образложењем да су особе истог пола које живе у заједницама сличним ванбрачној „жртве дискриминације“ на основу свог пола и сексуалне оријентације. Уставни суд је оценио да је различито законско вредновање истополних партнера у односу на брачну односно ванбрачну заједницу **разумно и легитимно** и да оно проистиче из Устава којим се не гарантује право на брачну и ванбрачну заједницу особама истог пола. Разумно оправдање за ово разликовање се према оцени Уставног суда налази у заштити породичних односа и породице који се темеље на традиционалном појму брака као заједнице мушкарца и жене, па и ванбрачне заједнице која је изједначена са брачном.

На основу свега наведеног сматрамо да је корисно и потребно да држава јасно законски регулише права и обавезе особа у истополним партнерствима, уважавајући при том да друштвена реалност и објективно утемељене чињенице захтевају да њихов положај не може и не сме да буде изједначен са брачном заједницом. Зато је изради *Нацрта Закона о истополним заједницама* неопходно приступити са тог гледишта и будућа законска решења конципирати тако да се у потпуности испоштује и очува уставна гаранција непромењивости и неповредивости институције брака и породичних односа. У наставку износимо своје критике и сугестије на постојећа идејна решења, изнета у овом нацрту закона, ослањајући се при томе на праксу оних европских земаља које имају сличну уставну и законску концепцију брака као и Република Србија.

II. АНАЛИЗА ПОЈЕДИНАЧНИХ ОДРЕДБИ НАЦРТА ЗАКОНА И ПРЕДЛОГ ЊИХОВИХ ИЗМЕНА И ДОПУНА

Српска странка Заветници оцењује предложени *Нацрт Закона о истополним заједницама* као непримерен, неодговарајући и по својој суштини неспојив са словом и духом Устава Републике Србије. Детаљном анализом како појединачних одредби тако и предлога нацрта закона у целини неминовно долазимо до закључка да је циљ предложених законских решења **изједначавање** истополних заједница са институцијом брака. Таква намера проистиче из језичког, логичког и наменског

тумачења предложених законских одредби на основу ког се јасно уочава циљ иницијатора овог нацрта закона да се особама у истополној заједници призна **исти правни положај и исти обим права** који према важећем Уставу и законима уживају брачни супружници у Републици Србији. Тако се након анализе текста нацрта закона и његовог упоређивања са законима и прописима који уређују брак, брачне односе и права и обавезе брачних другова, може несумњиво тврдити да би истополне заједнице у случају ступања на снагу оваквог закона биле у потпуности изједначене са брачним заједницама – како у формалном тако и у материјалном смислу. У наставку износимо конкретне примедбе на појединачне одредбе нацрта закона и предлагемо њихове измене и допуне.

Појам истополне заједнице (члан 2):

У овом се члану истополна заједница дефинише као *заједница породичног живота* два пунолетна лица истог пола. Са обзиром на горе образложен став да Устав појам породице везује за брак као заједницу мушкарца и жене сматрамо да је недопустиво да се у дефиницији истополне заједнице користи тај термин. На тај се начин истополна заједница већ на појмовној разини изједначава са браком што је у директној супротности са чланом 62 Устава Србије као и чланом 3 Породичног законика. Стога предлагемо да се као уставно прихватљиво решење усвоји другачија дефиниција истополне заједнице као *трајнијег животног партнерства два пунолетна лица истог пола*. Такву дефиницију налазимо и у земљама које имају посебан закон о истополним заједницама (примери су Чешка, Словенија, Словачка, Црна Гора).

У контексту претходно наведеног предлагемо да се измени и сам назив закона који би гласио: *Закон о регистрацији истополног партнерства*. На тај би начин већ из самог назива правног акта било јасно уочљиво шта је предмет његовог правног регулисања.

Заштита од насиља (члан 5)

У овом се члану истиче да ће се превенција, санкционисање и сузбијање свих врста насиља у истополној заједници спроводити у складу са *Законом о спречавању насиља у породици*. У потпуности смо сагласни да је потребно радити на адекватној превенцији и санкционисању сваког облика насиља како у брачним и ванбрачним тако и у истополним заједницама. Међутим, сматрамо непримереним да се овај члан позива на примену закона о спречавању насиља у *породици* јер се на тај начин ствара *аналогија* између истополног животног партнерства и породичне заједнице, која се заснива на браку односно ванбрачној заједници. Упоредна пракса нам показује да таква одредба није уобичајена за законе који регулишу питања истополних заједница. Примера ради, словеначки *Закон о партнерској заједници* не садржи такву одредбу. Стога сматрамо да би предложени нацрт закона питања везана за насиље у истополној заједници могао адекватно да уреди позивањем на релевантне одредбе Кривичног законика Републике Србије о санкционисању кривичних дела насилничког понашања.

Одредбе о склапању и правним последицама истополне заједнице, положају, правима и обавезама истополних партнера (чланови 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 66, 67, 68)

Предлог нацрта Закона о истополним заједницама садржи мноштво одредби у погледу процедуре закључивања истополних заједница као и у погледу њених материјалноправних последица које доводе до неуставног *изједначавања* положаја брачне и истополне заједнице. У самој процедури склапања истополне заједнице, како је дефинисана овим законом, не постоји ни једна разлика у односу на поступак склапања брачне заједнице. Тиме се, директно и индиректно, брачна заједница и истополна заједница потпуно поистовећују, што је у сукобу са Уставом Србије.

Недопустиво је да се у процесу формализације истополне заједнице користи терминологија која је својствена браку као уставној категорији. Неприхватљиво је коришћење речи *склапање* истополне заједнице јер је у питању термин који је резервисан за формализацију брачне заједнице (чланови 8 и 9 предложеног нацрта закона). Уставно прикладније је говорити о *регистрацији* истополног партнерства. Такође, неприхватљиво је да надлежни орган за регистрацију и раскид истополне заједнице буде *суд* односно *матичар* (чланови 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 26, 27 и 28 предложеног нацрта закона). Правни поредак Републике Србије недвосмислено утврђује надлежности матичара и судова у погледу склапања односно престанка брака те стога ширење обавеза ових органа јавне власти и на подручје регистрације односно раскида истополних заједница представља недопустив покушај изједначавања брачних и истополних заједница у процедуралном смислу. Уставно складно решење било би да закон надлежност регистрације и раскида истополних партнерстава повери *јавним бележницима* као имаоцима јавних овлашћења односно другом релевантном органу у оквиру локалне самоуправе (изузев матичара). Ти органи би уједно били надлежни и за вођење посебног *регистра истополних партнерстава*, који би био одвојен од матичног регистра. У пракси је такво решење примењено у Словенији где *Закон о регистрацији истополних партнерских заједница* надлежност за регистрацију и раскид истополних заједница као и за вођење регистра истополних партнерстава поверава управним органима Министарства унутрашњих послова.

Неприхватљиво је да нацрт закона уводи обавезу *свечаног закључивања* истополне заједнице као и могућност закључивања истополне заједнице *на неком другом прикладном месту ако то партнери захтевају*, јер је такав начин формализације одређен за склапање брака (члан 14 предложеног нацрта закона). Примера ради, у словеначком *Закону о регистрацији истополних партнерских заједница* истополним партнерима није дата могућност да региструју своје партнерство на свечан начин и изван службених просторија надлежног управног органа јер је та могућност експлицитно везана за поступак закључивања брака. Такође није предвиђено ни обавезно присуство двеју сведока приликом чина регистрације партнерства. Истополним партнерима у Словенији је истим законом забрањено и да се приликом регистрације своје заједнице споразумеју о *заједничком презимену*. Слично решење усвојила је и Финска у свом првом закону који се односио на регистрацију

истополних заједница. Зато је у том погледу неопходно адекватно изменити чланове 14 и 34 предложеног нацрта закона.

Посебно спорна је одредба члана 7 предложеног нацрта закона у којој се каже да ће се на питања везана за регулисање истополне заједнице *која нису уређена овим законом, сходно примењивати одредбе закона којим се уређују породични односи*. Оваква клаузула пружа могућност да се институти, својствени брачној и породичној заједници, користе и у оквиру истополних партнерстава. Њеним се посредством на заобилазан начин ствара аналогија између истополне заједнице и брака, а положај истополних партнера у *потпуности изједначава* са положајем брачних супружника и породичне заједнице. Применом ове одредбе у српски правни поредак уводи се опасан и уставно неприхватљив преседан који истополна партнерства третира као *специјални облик брачне и породичне заједнице*.

Таква намера се посебно рефлектује у дикцији члана 30 предложеног нацрта закона у којој се каже да партнери истополне заједнице имају право на заштиту приватности *породичног живота* као и да имају *једнака процесна права и процесни положај у свим судским и управним поступцима као и брачни супружници*. Оваква законска формулација подразумева да истополно партнерство има за последицу настанак брачне и породичне заједнице што је у супротности са горе изнетим уставним аргументима и судском праксом. У светлу наведеног зато предлажемо брисање ове одредбе. Из истих разлога предлажемо и брисање речи *брачни супружник* из чланова 31, 32, 33, 47, 48 и 49 предложеног нацрта закона. Неопходна је и промена одредбе 51 нацрта закона из које је потребно избацити формулацију да се у случају смрти истополног партнера-осигураника односно корисника пензије под *чланом његове породице* сматра и *дете које тај партнер издржава*.

Такође предлажемо брисање одредбе која се односи на обавезу истополног партнера да издржава биолошко дете свог партнера (члан 36). У питању су обавезе које се Породичним закоником *експлицитно налажу* брачним супружницима односно под посебним условима и њиховој пунолетној деци која стичу зараду или имају приходе од имовине (чланови 66 и 156 Породичног законика). Брига о детету једног од партнера истополне заједнице и сва права из тог односа могу бити предмет права и обавеза *само жене и мушкарца који су родитељи тог детета*. Регулисање тих односа не треба да буде предмет овог закона. Из истих разлога неопходно је избрисати и одредбу члана 37 нацрта закона која предвиђа право истополног партнера да доноси одлуке у вези са дететом свог партнера у случају хитности као и право да одржава личне односе са дететом свог партнера у случају престанка истополне заједнице. Породични законик бригу о животу и развоју детета налаже првенствено родитељима док право на одржавање личних односа препознаје као *основно родитељско право*, које је ограничено на односе између родитеља и деце односно њихових најближих сродника (члан 61 Породичног законика). Очигледна је намера предлагача овог закона да се кроз имплементацију предметних одредби истополним партнерима призна *својство родитеља*, заједно са свим правима и обавезама које родитељи имају у односу према својој деци. На тај начин се положај детета у истополној заједници *силом закона изједначава* са положајем детета у брачној и породичној заједници што

је супротно уставним и међународним стандардима о заштити деце и њиховог права на породични живот.

Последично наведеном, неопходно је изменити и одредбе чланова 52, 53 и 54 предложеног нацрта закона тако да се из њих избаце речи *породица*, *дете* односно *деца* и *брачни супружници* односно *брачна заједница*. Из истих разлога је неопходно да се и из одредбе члана 55 нацрта закона брише реченица у којој се каже да се „деца партнера истополне заједнице и деца издржавана од партнера у истополним заједницама сматрају члановима уже породице у смислу одредаба закона који уређује облигационе односе“.

Такође треба напоменути да предлог нацрта закона не садржи посебну клаузулу која би истополним паровима **изричито забрањивала** усвајање деце, као што је то пракса у многим земљама које имају законе о истополним заједницама (нпр. Словенији, Италији, Швајцарској, Хрватској, Мађарској, Пољској, Естонији, итд.). Одсуство такве одредбе даје могућност партнерима регистроване истополне заједнице у Србији да се позивањем на *сходну примену* Породичног законика пријављују као кандидати за усвојитеље у поступку *усвајања деце* односно представља опасност да њихово истополно партнерство стекне својство *хранитељске породице*. Стога предлажемо да се у нацрт закона уврсти одредба која би истополним паровима **онемогућила** усвајање деце као и право на биомедицински потпомогнуту оплодњу. Такву експлицитну одредбу садржи и словеначки *Закон о партнерској заједници*.

Неупитно је да сама чињеница да постоје истополне заједнице намеће потребу за њиховим законским уређењем. Међутим, треба имати у виду да истополне заједнице немају за циљ даљу прокреацију и стварање породице, те се не могу поистовећивати са брачним заједницама. Циљ доношења овог закона зато треба да буде обезбеђење *минимума* толеранције, права и обавеза истополним партнерима ради њихове сопствене правне сигурности. Имајући то у виду овај закон мора бити конципиран на начин који истополне заједнице неће изједначавати са браком у материјалном и формалном погледу. То пре свега подразумева обавезу надлежних органа да законска решења дефинишу на такав начин да она обухвате само она питања економске и социјалне природе која су *искључиво везана* за међусобни однос истополних партнера (могућност њиховог *међусобног* издржавања и наслеђивања, имовинска, пореска, здравствена и остала социјална права у оквиру њиховог истополног партнерства, право посете у затворским и здравственим установама, могућност да истополни партнер буде ослобођен дужности сведочења у кривичном поступку у којем други партнер има статус окривљеног, право на коришћење јавних услуга, право партнера који је страни држављанин да на основу држављанства свог партнера, који је грађанин Републике Србије, борави на територији наше државе, итд.). Закон такође треба да се фокусира на заштиту приватности истополних партнера као што то и иначе налаже опште правно начело о забрани дискриминације на основу сексуалне оријентације.

Оно што је недопустиво је да се предложеним нацртом Закона о истополним заједницама уређују она питања која су по природи ствари непосредно везана за поље брачних и породичних односа, посебно за обавезе брачних другова према њиховој

биолошкој односно усвојеној деци. Устав Србије не пружа основ да се законско уређење положаја брачних супружника и њихових односа према деци преслика на односе унутар истополне заједнице јер тиме долази до задирања у права и положај детета које према Уставу и Породичном закоником Србије ужива посебну заштиту друштва и државе (члан 64 Устава Србије). Другим речима, не постоје правне сметње да се особама истог пола које живе у трајнијој економској и емоционалној заједници признају одређена права али постоје јасне уставне и законске препреке да се таквим заједницама признају у потпуности једнака права која имају брачни супружници. Суштина односно *ratio* Закона о регистрацији истополног партнерства је (и мора да буде) ограничен на пружање минималних (неизоставно потребних) стандарда правне заштите партнерима у истополној заједници, а не у томе да се њихов положај ставља у исту равн са брачним и породичним односима. Наведено најбоље илуструје приступ словеначког законодавца који је на *заокружен* начин дефинисао домет и границе правног уређења истополних партнерстава, при том не правећи аналогију са брачном заједницом, не користећи терминологију својствену институтима породичног права и не позивајући се на примену прописа који уређују права и обавезе брачних супружника. У словеначком Закону о регистрацији истополних партнерских заједница из 2006. године јасно се наглашава да ће *истополни партнери на основу регистрације своје заједнице имати право на међусобно издржавање, право на стицање заједничке имовине и уређивање међусобних имовинско-правних односа у оквиру истополне заједнице, станарско право, право наслеђивања на заједничкој имовини, право на информације о здравственом стању свог болесног партнера као и право на посету партнера у здравственим установама и затворским јединицама*. Овакав приступ доприноси јасној и једноставној примени закона у пракси јер подразумева да државни, судски и управни органи, истополним партнерима могу да признају само и искључиво она права која су експлицитно предвиђена законом.

Полазећи од изнетог предлажемо да се и у српски нацрт закона уврсти слична одредба. Такође инсистирамо да се у нацрту закона предвиде и два посебна члана који би додатно допринели успостављању јасне дистинкције између истополне заједнице на једној и брачне односно ванбрачне заједнице на другој страни. Прва таква одредба односила би се на *обавезу* истополних партнера да региструју своје партнерство. Регистрација би била законски предвиђен услов за стицање права и обавеза у оквиру истополне заједнице. На тај би начин заобишли и опасност од изједначавања нерегистрованих истополних партнерстава са положајем ванбрачних заједница што се покушава постићи кроз одредбе чланова 66, 67 и 68 предложеног нацрта закона.

Друга одредба гласила би да се на сва питања везана за истополну заједницу примењују *само и искључиво одредбе Закона о регистрацији истополног партнерства*. Она би служила томе да се подручје истополних партнерстава у *целини* правно уреди једним, посебним законом. Тиме би се доследно афирмисало правило да партнери регистроване истополне заједнице могу да користе само она права која су таксативно набројана у овом закону што би уједно допринело његовој лакшој и једноставнијој примени у пракси. На тај начин би се избегла могућност позивања на сходну примену прописа који регулишу брачну заједницу и породичне односе.

III. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Претежни део предлога нацрта Закона о истополним заједницама настао је једноставним преношењем текста из закона и других прописа који уређују брачну заједницу, односно права и обавезе брачних другова – Породичног закона, Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Закона о здравственом осигурању и Правилника о раду матичара у поступку закључења брака. Из тих прописа преузета су начела на којима се заснива брак, начин склапања брака, закључење брака пред матичарем у свечаној форми и развод брака пред судом (по тужби или споразумни). Измењени су само термини (брак = истополна заједница, закључење брака = закључење истополне заједнице, развод брака = раскид истополне заједнице, матична књига венчаних = регистар истополних заједница). У мањем делу текста упућује се на примену прописа који уређују права и обавезе брачних другова у различитим областима. Правне последице истополне заједнице се односе на сва права и обавезе које имају брачни другови у погледу имовине, наслеђивања, пензијског и здравственог осигурања, издржавања, социјалне заштите, пореских олакшица и накнаде неимовинске штете. Имајући у виду све горе наведено долазимо до закључка да је текст предложеног нацрта Закона о истополним заједницама које се у свему, осим у називу, изједначавају са браком, **несагласан са Уставом Републике Србије** који брак одређује као заједницу мушкарца и жене.

Српска странка Заветници позива надлежно Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог да још једном размотри предложена законска решења и будући предлог закона усклади на начин, како је то изнето у овом допису и тако обезбеди пуно поштовање Устава Републике Србије, обавезујућих међународних конвенција и Породичног законика.

Београд, март 2021

Одбор за правна питања
Српска странка Заветници